

EL CENS LINGÜÍSTIC DE 1986

Sessió a càrrec d'Eduard Bonet (9 de març de 1988)

Del Cens Lingüístic de 1986, en la sessió de treball del Grup Català de Sociolingüística, se'n tractaren tant els aspectes institucionals i metodològics com els d'anàlisi dels resultats.

Per a les qüestions del primer grup, remetem a la ponència «El Cens Lingüístic de Catalunya», que fou presentat al II Congrés Internacional de la Llengua Catalana (Àrea I, volum segon, de pròxima aparició).

Descripció i anàlisi dels resultats del Cens Lingüístic de 1986

1. Comparació dels percentatges de comprensió de 1981 i de 1986

<i>Entenen el català (a tot Catalunya)</i>	
1981	79'9 %
1986	90'4 %

La conclusió evident és que aquest percentatge, en cinc anys, ha augmentat en una 10'6 %.

Però aquests resultats, si els mirem amb més cura, ens mostren un fenomen de molta envergadura. Posem-los d'una altra manera:

<i>No l'entenen o no contesten</i>	
1981	20'2 %
1986	9'6 %

És a dir que el percentatge de gent que no entén el català o no contesta, en cinc anys, s'ha reduït més de la meitat. A Catalunya, per cada dues persones que en 1981 no entenen el català, en 1986 n'hi ha una.

Aquesta reducció de més de la meitat apareix aproximadament com a tendència en tots el municipis de Catalunya, com es pot veure analitzant les dades dels exemples següents:

<i>Entenen català</i>		
Santa Coloma de Gramenet	1981	50'5 %
	1986	76'0 %
Barcelona (municipi)	1981	86'1 %
	1986	92'9 %
Torroella de Montgrí	1981	93'3 %
	1986	97'2 %

Quan el percentatge de comprensió del català en un municipi és molt alt en 1986, el seu increment sol ser més petit que el que correspondria d'acord amb la tendència general indicada. Es tracta d'un fet estadístic normal que hem de tenir en compte quan fem previsions sobre els increments futurs.

2. Reflexions sobre la previsió de comprensió del català en 1991

Naturalment no té sentit pensar que en el període 1986-1991 es mantindrà un increment del 10'6 % que ens portaria al percentatge absurd del 101 % de comprensió en 1991.

Si pensem que el percentatge de persones que no l'entenen o no contesten es pot reduir un altre cop a la meitat en cinc anys, arribaríem a la conclusió que, en 1991, un 95'2 % de la població entendrien el català.

Aquesta fita és difícil per la raó esmentada sobre l'increment de percentatges que s'acosten a la unitat.

3. Els resultats de 1986 referents a diverses funcions lingüístiques

En el total de Catalunya, per a 1986 s'obtenen els resultats següents:

Entenen el català	90'4 %
El saben parlar	64'0 %
Ei saben llegir	60'5 %
El saben escriure	31'5 %

Els salts dels percentatges d'un grup a un altre són forts. Diguem que d'entendre a llegir és disminueix aproximadament un 30% i que de llegir a escriure un altre 30%.

Dit d'una altra manera:

En el grup de persones que entén el català	
No el sap llegir	1/3 (el 33 % o un de cada tres)
No el sap escriure	2/3 (el 66 % o dos de cada tres)
No el sap parlar	Aproximadament un 30 %

La reducció d'aquests percentatges a la meitat serà estadísticament una bona fita per a 1991.

DISCUSSIÓ

F. Vallverdú lamenta que no aparegui la categoria «entén, llegeix, escriu, no parla», potser quantitativament poc important, però podria ser significatiu. Demana si s'han comparat les dades amb les d'enquestes més o menys simultànies. Podria fer-se amb l'enquesta feta a la CMB, dirigida per Marina Subirats. Bonet informa que l'Ajuntament de Barcelona té la intenció de publicar el cens complet de la ciutat, separant els resultats per sexes.

Es fa observar a Bonet els baixos resultats en el tram de 10 a 15 anys. Diversos interlocutors fan referència al fet que el salt quantitatiu en l'ensenyament *de i en* català no es produeix fins el curs 83/84 i que, en conseqüència, no es pot reflectir de manera significativa en aquest padró.

I. Marí suggereix la conveniència de comparar aquestes dades amb les del Departament d'Ensenyament per veure'n la coincidència. Afegeix també que les valoracions de la comprensió i l'escriptura poden haver estat fetes amb criteris diferents, valorant segurament a la baixa la capacitat d'escriure.

Bonet comparteix aquesta opinió.

J.M. Romaní informa d'una enquesta feta l'any 86 a les comarques de la província de Girona. En aquest àmbit, sí que serà possible fer comparacions.

J. Torres fa observar la conveniència de planificar per a 1991 un sistema de contrastació que permeti avaluar la fiabilitat de les dades padronals.

M. Reixach comenta que, ja en el padró de 1975, els joves entre 15 i 20 anys eren els que presentaven uns resultats més alts de coneixements de català. A més, fa veure com l'acumulació dels resultats en els quatre habilitats separadament fa les dades més entenedores per al públic general, tot i que la resposta al full padronal donava una informació més matisada.

Afegeix que si en algun municipi s'ha observat augment de la incomprensió, és perquè les dades del 75 no eren gaire precises, d'una banda, i perquè en d'altres la proporció de «no consta» era molt alta.

Bonet fa algunes consideracions sobre la fiabilitat dels padrons en general i les limitacions per millorar-los. Quant a la possibilitat d'incloure-hi més dades de llengua, exposa que el padró ja no pot contenir més informació de la que conté ara, i que ningú no vol renunciar a l'espai atorgat. **Mari** indica que, a parer seu, no hi ha correspondència entre el valor que es diu que té la llengua i els mitjans per estudiar-ne l'estat, com per exemple el padró.

J. Torres lamenta que no s'hagi pogut incloure informació sobre la llengua d'ús familiar; **M. Reixach** respon que la contestació a aquesta qüestió és encara molt més ambigua que en altres punts, i que respostes iguals representen, de fet, situacions molt diverses.